

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

อรรถชัย เรืองฤทธิ์¹ สรายุทธ์ เศรษฐขจร² นิรันดร์ สุธินันต์³

และ พิชรา เดชโฮม⁴

¹²³⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹E-mail: wattubolan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 การวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตาม เพศ อายุ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 109 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
- 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 รวมทั้งสิ้น 28 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 8 แนวทาง ด้านการคัดกรองนักเรียน 5 แนวทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 5 แนวทาง ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา 5 แนวทาง และด้านการส่งต่อนักเรียน 5 แนวทาง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Guidelines to Development The Operation of The Student Care System And Support of Watputthabucha School, Under Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

Attachai Ruangrit¹ Sarayuth Sethakhajorn² Niran Sutheeniran³
and Patchara Dechhome⁴

¹Bansomdejchaopraya Rajabhat University

¹E-mail: wattubolan@gmail.com

ABSTRACT

This research objectives were to study the level and guidelines to development the operation of the student care system and support of Watputthabucha school under Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. This research was conducted in 2 parts: Part 1: The operation of the student care and support system, classified by gender, age, the population used in the research included 109 teachers from Watputthabucha School. Part 2: Guidelines to development the operation of the student care system and support of Watputthabucha school, the main informants are 3 administrators of Watputthabucha School under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The research instruments were questionnaire and interviewer. The statistics used for data analysis include percentage, means, standard deviations, and content analysis.

The findings revealed that: 1) The operation of the student support system at Watputthabucha school under Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 All 5 aspects were at high level, knowing students individually had the highest mean, followed by problem prevention and resolution, while student screening had the lowest mean. 2) Guidelines to development the operation of the student care system and support of Watputthabucha school consisted of total 28 guidelines consisting of 8 approaches to knowing students individually, 5 approaches to student screening, 5 approaches to student promotion and development, and 5 approaches to prevention. and solve problems in 5 ways and in terms of transferring students in 5 ways.

Keyword: Guidelines to development, The operation of the student care system

บทนำ

ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายกระแสโลกาภิวัตน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และจากสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากร สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ซึ่งเป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ระบบการศึกษาจึงไม่ใช่แค่พัฒนาแต่ในด้านความรู้ แต่มุ่งพัฒนาคุณภาพคนควบคู่ไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 6 กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีแนวทางการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่า ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (มาตรา 22) ดังนั้นการจัด กระบวนการเรียนรู้ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์มาใช้เพื่อป้องกัน และพัฒนาปัญหาให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ทุกรายวิชา อีกทั้งมีการประสานร่วมมือกับ บิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่ใน ชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) กรมสุขภาพจิต และกระทรวงศึกษาธิการจึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งมีวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นการยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาก็หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น(กรมสุขภาพจิต 2544, น.24)

เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้พฤติกรรมแตกต่างกันไป แม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์ มีความปรารถนาดีอย่างมากเพียงใดก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ ปกป้อง และคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยจากการประมาทลิดีข้อมูลสถานการณ์เด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่างๆ พบว่านักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนหนึ่งมักมี พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ เด็กติดเกมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากเกม จนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้ง ทะเลาะวิวาท เข้าถึงสารเสพติดได้ง่าย ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนา ค่านิยมความเป็นไทย

ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญ และตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ที่ให้สถานศึกษาดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาการป้องกันแก้ไขปัญหาคู่ครองสิทธิเด็ก โรงเรียนวัดพุทธบูชา ก็เป็นสถานศึกษาอีกแห่งหนึ่งที่มีสภาพปัญหาหลากหลายตามบริบท ในการสำรวจข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน พบว่านักเรียนมีปัญหาหลายประการ เช่น ประสบปัญหาสังคม ปัญหาครอบครัว ปัญหาเด็กขาดเรียน มาสาย ทะเลาะวิวาท ผลการเรียนตกต่ำ หนีเรียน และจากการศึกษาข้อมูลในเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพปัญหา อีกทั้งผู้เรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนวัดพุทธบูชา มีฐานะปานกลาง ถึงยากจน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างรายวัน จึงส่งผลกระทบต่อรายได้ครัวเรือน ผู้เรียนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษา รวมทั้งอุปสรรคในการเรียน(รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษาโรงเรียนวัดพุทธบูชา, 2564, น.95)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สามารถส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาอื่นๆตามมาได้อีกมากมาย อีกทั้งยังส่งผลให้เยาวชนเกิดความทุกข์ใจ ทุกข์กาย ไม่มีสมาธิในการเรียน และอาจจะส่งผลต่อไปได้ในอนาคต ผู้วิจัยในฐานะหัวหน้างานสถานศึกษาสีขาวโรงเรียนวัดพุทธบูชา จึงมีความสนใจในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ซึ่งจะนำผลที่ได้จากการศึกษามาพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนทำให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

- 1.1 ครูโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 109 คน
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 ตอนที่ 1 ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใช้ตามกรอบนโยบาย ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 กำหนดไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มประชากร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) เกี่ยวกับ เพศ และอายุ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการดำเนินงานระดับน้อยที่สุด

- 2.2 ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้า แนวคิดหลักการจากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อกำหนดแนวคิดการวิจัย แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1

3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4) ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน แล้วนำฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม แล้วนำมาคำนวณความสอดคล้อง (IOC : Index of Objective Congruence) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 – 1.00

5. ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเป็นฉบับสมบูรณ์

6. นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนสาธิตในพระอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.967

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ ด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ไปใช้กับครูผู้สอนโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 109 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 ตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ไปขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อแจกแบบสอบถามให้แก่ครูโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำนวน 109 คน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามด้วยตนเองจำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.2 ตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมเครื่องมือ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล เพื่อขออนุญาตเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษาโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารอย่างน้อย 2 ปีขึ้นไป

3. ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลที่ได้จากระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ครั้งนี้ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรอง

นักเรียน 3)ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4)ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ตอนที่ 2 ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) และ
สังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1” ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำค่าเฉลี่ยไป
เทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของลิเคิร์ท ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
วัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวม 5 ด้าน

(N = 109)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1		μ	σ	ระดับ	ลำดับ
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.17	0.76	มาก	1
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.07	0.79	มาก	5
3	ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	4.09	0.78	มาก	3
4	ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา	4.11	0.78	มาก	2
5	ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.08	0.81	มาก	4
รวม		4.11	0.78	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.11$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu=4.17$) รองลงมาคือ ด้าน
การป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\mu=4.11$) ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu=4.07$)

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สามารถสรุปได้ดังตาราง

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหาร
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2. มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. มีการวางแผนจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 4. มีการประชุมวางแผนหาแนวทางในการดำเนินการ 5. ครูที่ปรึกษามีการโฮมรูมทุกวัน 6. ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน 7. โรงเรียนมีการติดตามการประเมินผลพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 8. มีการสรุปผลข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียน
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	1. มีการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ 2. มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อนำไปสู่การคัดกรองนักเรียน 3. คัดกรองด้วยความยุติธรรม ไม่มีอคติ 4. คัดกรองด้วยมิติที่หลากหลาย 5. ครูต้องใช้ประสบการณ์ในการคัดกรองโดยใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์
3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน	1. มีการจัดประชุมวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริม 2. จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ 3. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน 4. จัดกิจกรรมที่เน้นย้ำการปลูกฝังทัศนคติให้กับผู้เรียน 5. ส่งเสริมกิจกรรมด้วยวิธีการต่างๆ

ตารางที่ 8 (ต่อ)

4. ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา	1. มีการจัดประชุมวางแผนหาแนวทางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา 2. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานักเรียนและติดตามผลอย่างใกล้ชิด 3. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาในบางปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน 4. ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด 5. ติดตามผลการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	1. มีการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 2. มีการส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาไปยังครูแนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. มีการส่งต่อหน่วยงานภายนอกกรณีสถานศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ 4. มีการประสานงานหน่วยงานภายนอกหรือโทรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5. มีการปรึกษาร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการส่งต่อร่วมกัน

จากตารางที่ 2 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 รวมทั้งสิ้น 28 แนวทาง ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 8 แนวทาง ด้านการคัดกรองนักเรียน จำนวน 5 แนวทาง ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จำนวน 5 แนวทาง ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา จำนวน 5 แนวทาง และด้านการส่งต่อนักเรียน จำนวน 5 แนวทาง

สรุปผลและอภิปรายผล

สรุปผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ผลการวิจัยสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยมีรายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละด้านดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเก็บข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนทั้งใน

และนอกห้องเรียนและผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน สรุปผลและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพิจารณาคัดกรองนักเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมโฮมรูมอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน Classroom meeting ทุกระดับชั้น และทุกภาคเรียน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และพัฒนาตนเองและผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเอง และเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษา บริการให้คำปรึกษา แนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการป้องกันและการช่วยเหลือ นักเรียนในกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหาส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีแผน/โครงการ ในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกันภายในเพื่อการส่งต่อ นักเรียนที่มีปัญหา รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการขั้นตอนการส่งต่อที่มีความชัดเจน ส่วนผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานความร่วมมือกันภายในเพื่อการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตอนที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 15 ด้าน จำนวน 28 แนวทางดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำนวน 8 แนวทาง คือ 1. มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2. มีการแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน 3. มีการวางแผนจัดเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง 4. มีการประชุมวางแผนหาแนวทางในการดำเนินการ 5. ครูที่ปรึกษามีการโฮมรูมทุกวัน 6. ครูที่ปรึกษาเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน 7. โรงเรียนมีการติดตามการประเมินผลพฤติกรรมเด็ก (SDQ) 8. มีการสรุปผลข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียน

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน จำนวน 5 แนวทาง คือ 1. มีการคัดกรองนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ 2. มีการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อนำไปสู่การคัดกรองนักเรียน 3. คัดกรองด้วยความยุติธรรม ไม่มีอคติ 4. คัดกรองด้วยมิติที่หลากหลาย 5. ครูต้องใช้ประสบการณ์ในการคัดกรองโดยใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จำนวน 5 แนวทาง คือ 1. มีการจัดประชุมวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริม 2. จัดกิจกรรมมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพ 3. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน 4. จัดกิจกรรมที่เน้นย้ำการปลูกฝังทัศนคติให้กับผู้เรียน 5. ส่งเสริมกิจกรรมด้วยวิธีการต่างๆ

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จำนวน 5 แนวทาง คือ 1. มีการจัดประชุมวางแผนหาแนวทางในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา 2. จัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหานักเรียนและติดตามผลอย่างใกล้ชิด 3. ร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหาในบางปัญหาที่มีความละเอียดอ่อน 4. ครูที่ปรึกษาดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด 5. ติดตามผลการป้องกันและแก้ไขปัญหา

5. การส่งต่อนักเรียน จำนวน 5 แนวทาง คือ 1. มีการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา 2. มีการส่งต่อนักเรียนจากครูที่ปรึกษาไปยังครูแนะแนวและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3. มีการส่งต่อหน่วยงานภายนอกกรณีสถานศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ 4. มีการประสานงานหน่วยงานภายนอกหรือโทรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ 5. มีการปรึกษาร่วมกันระหว่างครูและผู้ปกครองเพื่อหาแนวทางในการส่งต่อร่วมกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ใน 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ส่วนด้านการรายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก จึงมีการจัดตั้งคณะทำงาน วางแผนขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งอาจจะมาจากการที่ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักประยุกต์นำความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รู้จักคิดรู้จักทำ รวมทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และมีการประสานความร่วมมือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึงบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลในชุมชนและองค์กรต่างๆ เพื่อร่วมมือกันพัฒนานักเรียนอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีการแบ่งคณะกรรมการแต่ละฝ่ายดำเนินงานชัดเจน มีครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดกิจกรรมโฮมรูม มีการจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครอง จัดการเก็บข้อมูลของนักเรียนที่เป็นปัจจุบันด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างเป็นขั้นตอน มีการใช้แบบประเมิน SDQ ร่วมกับการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง/กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ การจัดกลุ่มนักเรียนแบบนี้ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาทำให้สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และแก้ปัญหาได้ถูกจุดตรงกับปัญหาที่นักเรียนเจอ จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนได้ทุกกลุ่ม พัฒนอย่างเต็มศักยภาพ เกิดความภาคภูมิใจในด้านต่างๆ มีครูแนะแนวหรือครูที่ปรึกษาคอยแนะนำเบื้องต้นแก่นักเรียน และจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และบางครั้งถ้าปัญหามีความยากเกินแก่ครูแนะแนวจะช่วยเหลือ โรงเรียนจะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่สามารถให้การช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา และมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่ง ต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนว การให้คำปรึกษาฝึกอบรมแก่นักเรียน เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่เหมาะสมความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ พรสุตา เหลืองสุข (2566, น.22) กล่าวไว้ว่า บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การประสานงานและการสร้างความร่วมมือร่วมใจในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาควรประสานความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของ กลุ่ญญา พุทธิจร (2564, น.64) กล่าวไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการที่มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนในการช่วยเหลือนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อคัดกรองนักเรียนให้เป็นกลุ่ม โดยแยกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ควรส่งเสริมพัฒนาต่อยอด และกลุ่มที่ควรดูแลอย่างใกล้ชิด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวา ขุนชำนาญ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบการจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า 1)การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาโนช ตัญยงค์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดสุพรรณบุรี สหวิทยาเขตพุทไธสง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเสนอแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรศักดิ์ ผลการอง(2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยมี

วัตถุประสงค์ ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้หรือข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัยพบว่า ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนรายบุคคลเป็นปัจจุบันโดยอาจจะมีการอัปเดตข้อมูลทุกภาคการศึกษา โดยให้ครูที่ปรึกษาเป็นผู้เก็บข้อมูลและทำความเข้าใจในข้อมูลเพื่อใช้ในการคัดกรองนักเรียน และช่วยเหลือนักเรียนต่อไป และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อที่จะได้ง่ายต่อการรวบรวม จัดเก็บ และแปรผลสารสนเทศต่อไป

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนได้อย่างชัดเจน โดยการจัดการประชุมควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน โดยจัดชุดข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อให้สามารถนำมาใช้ได้สะดวก และง่ายต่อการใช้แบ่งกลุ่มนักเรียนได้แก่กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการส่งเสริมกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนรู้จักตนเอง และพัฒนาตนเอง และส่งเสริมความสามารถของผู้เรียน ส่งเสริม พัฒนาทักษะที่ผู้เรียนสนใจ ต่อยอดความรู้ความสามารถของนักเรียนอย่างเต็มที่ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น รู้จักควบคุมตนเอง และเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่น

4. ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะมีการประชุมวางแผนเพื่อหาแนวทางในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาของนักเรียน และแนวทางประพฤติ ปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ครู และวางรากฐานมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และเป็นลายลักษณ์อักษร โดยร่วมมือกันกับนักเรียนให้ช่วยสอดส่องดูแลป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งต่อนักเรียนไปพบครูแนะแนว/ครู ฝ่ายปกครอง กรณีนักเรียนที่มีปัญหาต้องได้รับ การช่วยเหลือก่อนที่จะมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหานักเรียนร่วมกัน โดยคำนึงถึงสภาพจิตใจของนักเรียน และผู้ปกครอง โดยเป็นการร่วมมือกันของ 4 ฝ่ายทั้งโรงเรียน ชุมชน หน่วยงานอื่นและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดพุทธบูชา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

3. ควรมี การ ศึกษา แนวทาง การ พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ : ยูเรนีสอิมเมจกรุ๊ป.
- กฤษฎีกา พุทธจักร. (2564). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนวัดจันทาราม (ตั้งตรงจิตร 5) เน้นสมรรถนะประจำสายงานของครูประจำชั้น. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พรสุตา เหลืองสุข. (2566). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง สำหรับโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พัชรา หงคำมี. (2565). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) สำหรับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและพัฒนการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาโนช ตัญยงค์. (2564). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ศรัณย์ เปรมสุข. (2566). การพัฒนารูปแบบบริหารเชิงกลยุทธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของ นักเรียนมัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2564). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสงขลา เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย หาดใหญ่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- _____. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์